

INHOUD

VERSIONIEUWS

Vlaamse regering en sociale partners zetten handtekening onder VIA 4 2

SERV

“Haal werkpleklers uit het slop” 3
Niet-commerciële sectoren doen niet onder op vlak van innovatie 3

SECTORNIEUWS

Nieuwe regels kinderopvang kunnen van start gaan in 2013 4
Welzijnsorganisaties gaan massaal samenwerkingsverbanden aan 5
Taalkennis is probleem bij aanwerven buitenlandse zorgwerkers 5
Herkomst bepaalt armoederisico 6
Vlaamse arbeidsmarkt nog nooit zo krap..... 7
Nieuwe regering maakt alvast werk van besparingen in de gezondheidszorg 8
MVO: bedrijven zien brood in vrijwilligerswerk 9
België scoort slecht op sociale indicatoren..... 9
VDAB breidt socialprofitwerking uit.....10
Minister zet in op preventie en betere gezondheidszorg.....11
Meer verpleegkundestudenten maar aantal studenten zal dalen11
Vermarkting van de zorg: nuancering gevraagd in het debat12
Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin kondigt volgende fase aan.....12
Maatregelen voor kansengroepen vervangen jobkorting.....12
Reglementering social profit nog niet klaar voor coöperaties?13

JOBKANAAL

Jobcoaches gaan voor een win-win13

EDITORIAAL

EUROPA: SOCIALER DAN JE DENKT?

Bij velen bestaat de overtuiging dat het Europese denken en handelen té veel bepaald wordt door het pure marktdenken. Onderliggend bestaat immers de terechte vraag of de Europese regelgeving wel voldoende mogelijkheden biedt voor een sociaal en solidair Vlaanderen en haar specifiek socialprofitmodel.

Maar een verdere lezing biedt een meer genuanceerd beeld. Dit werd opnieuw duidelijk aangetoond op een studiedag van de Universiteit Antwerpen rond vermarkting van de zorg. Europa vecht inderdaad tegen maatregelen die het vrije verkeer van goederen en diensten belemmeren, maar hierbij primeert ook voor Europa het algemeen belang! De lidstaten kunnen dus perfect hun regulering rechtvaardigen als deze het algemeen belang dient. Beleidsmakers moeten dit algemeen belang wel aantonen door bijvoorbeeld te wijzen op de kwaliteit en de toegankelijkheid van de zorg.

Ook bij de doorstart van het Kenniscentrum Sociaal Europa, voorheen Kleis, werd de sociale focus van Europa duidelijk. Het is positief dat de EU2020-strategie naast slimme en duurzame groei als derde pijler ook de inclusieve groei naar voren schuift. Sociale en territoriale cohesie zijn hierbij richtinggevend. Ook de Europese rechtspraak houdt rekening met deze sociale dimensie, zoals Koen Lenaerts, rechter bij het hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, aangaf.

Verso is ervan overtuigd dat een sociaal Europa geen utopie hoeft te zijn en zeker een sociaal Vlaanderen niet in de weg staat. 2012 nodigt ons alvast uit om met verenigde krachten en ondersteund door de expertise van het Kenniscentrum Sociaal Europa en van vleva samen proactief deze sociale dimensie vorm te geven.

VERENIGING VOOR SOCIAL PROFIT ONDERNEMINGEN

Verantwoordelijke uitgever: Bruno Aerts

Coördinatie redactie: Tobias Lancsweert

Kolonel Bourgstraat 122/4 - 1140 Brussel

Tel. 02/739 10 71 | Fax 02/736 75 06

info@verso-net.be | www.verso-net.be

AANKONDIGINGEN

DE DAG VAN DE ZORG NADERT MET RASSE SCHREDEN

Heel wat organisaties uit de welzijns- en zorgsectoren nemen al deel aan de Dag van de Zorg op zondag 18 maart 2012. Maar het is nog niet te laat om uw organisatie in te schrijven voor de opendeurdag. De Dag van de Zorg is een uitstekende gelegenheid om gericht te communiceren naar belangrijke doelgroepen: de arbeidsmarkt, vrijwilligers, de media, de buurtbewoners of beleidsverantwoordelijken. Ook de communicatie met bezoekers en hun familie vindt baat bij een initiatief als Dag van de Zorg. Ten slotte is het samen voorbereiden van een opendeurdag een mooie teambuilding die de medewerkers dichter bij elkaar brengt en trots laat zijn op hun werk.

Om zo veel mogelijk organisaties te overtuigen, werkt de organisatie achter de Dag van de Zorg met aangepaste deelnemersbijdragen per sector. Meer informatie vindt u op www.dagvandezorg.be of via Filip Decruynaere van vzw Dag van de Zorg: 0477 67 35 69. Verso schaart zich samen met andere koepelorganisaties uit de social profit achter dit initiatief.

VERSONIEUWS

VLAAMSE REGERING EN SOCIALE PARTNERS ZETTEN HANDTEKENING ONDER VIA 4

Na goedkeuring door de achterban ondertekenden de vertegenwoordigers van de Vlaamse regering en de werknemers- en werkgeversorganisaties op 2 december het nieuwe vijfjarenakkoord voor de social profit. 107.923,85 VTE, of zo'n 150.000 medewerkers uit onder andere de zorg voor personen met een handicap, de bijzondere jeugdzorg, het algemeen welzijnswerk, de kinderopvang, de centra geestelijke gezondheidszorg, het sociaal-cultureel werk, de beschutte en sociale werkplaatsen, de lokale diensteneconomie, de gezinszorg en aanvullende thuiszorg worden gevat door het akkoord. Lees meer over het intersectoraal akkoord in VersoDirect 5.

De volledige akkoordtekst is te vinden op www.verso-net.be.

MEER DAN EEN VIJFDE VAN DE GEZONDHEIDSWERKERS IS OUDER DAN 50

Dat de vergrijzing toeslaat in de social profit wordt nog maar eens bevestigd door de cijfers van de federale koepel van sectorfondsen FE.BI. Uit het overzicht van de tewerkstelling in de gezondheidssector blijkt dat in juni 2010 slechts 62% van het arbeidsvolume wordt gepresteerd door werknemers jonger dan 45. Vzw FE.BI telde in 2010 325.021 voltijdsequivalenten in de Belgische social profit, waarbij de gezondheidssector (PC 330) meer dan de helft van het arbeidsvolume voor zijn rekening neemt.

De sectorfoto van vzw FE.BI is te downloaden op www.fe-bi.org/sectorfoto.

NIEUWE OPROEP VOOR INNOVATIEVE PROJECTEN

Flanders' Care, het platform voor innoveren en ondernemen in de zorg van Vlaanderen in Actie, heeft twee nieuwe calls gelanceerd voor demonstratieprojecten. Naast een klassieke oproep voor samenwerkingen tussen zorgverstrekkers en bedrijven, is er deze keer ook een budget opzijgezet exclusief voor zorgactoren. Demonstratieprojecten moeten een innovatief product of dienst in de kijker zetten dat al wel technologisch op punt staat, maar nog niet op grote schaal verspreid is. Projecten in de klassieke formule kunnen rekenen op maximaal 200.000 euro, projecten in het kader van zorginnovatie kunnen maximaal 100.000 euro steun ontvangen.

De uiterste datum voor het indienen van een aanvraag is 12 maart 2012. Meer informatie: www.flanderscare.be.

SERV

“HAAL WERKPLEKLEREN UIT HET SLOP”

Te veel jongeren verlaten het onderwijs zonder diploma. In Vlaanderen gaat het om zo'n 14,2% en dat aantal stijgt. Vaak gaat het om leerlingen die schoolmoe zijn, maar zonder diploma maken ze weinig kans op de arbeidsmarkt. De Serv vraagt in een advies over werkplekklere om deze leervorm serieus te nemen. Werkplekklere geeft jongeren immers kansen om competenties te verwerven voor de arbeidsmarkt en een attest of diploma te halen.

Werkplekklere kan verschillende vormen aannemen, zoals alternerend leren, stages of afwisselend leren en werken. Het komt voor in het beroeps, technisch en hoger onderwijs maar ook werkzoekenden en werknemers kunnen leren op de werkplek. Om werkplekklere echt te doen slagen is er volgens de Serv een mentaliteitswijziging nodig. Werkplekklere is vandaag nog te weinig ingebed in de cultuur van scholen en ondernemingen. In de onderwijswereld moet het besef ingang vinden dat werkplekklere een meerwaarde is voor iedereen die een beroep wil leren. Ondernemingen moeten beseffen dat investeren in werkplekklere bijdraagt aan een positieve leercultuur en een leven lang leren.

Meer informatie over het advies op www.serv.be.

NIET-COMMERCIELE SECTOREN DOEN NIET ONDER OP VLAK VAN INNOVATIE

In vergelijking met de bouwsector, de industrie en de dienstensector innoveerden organisaties uit overheid, onderwijs en social profit (OOSP) in 2010 het vaakst. Dat blijkt uit cijfers van de Stichting Innovatie & Arbeid van de Serv.

Bijna zes op tien OOSP-organisaties introduceerde nieuwe of verbeterde activiteiten in de periode 2009-2010. Deze niet-commerciële sectoren scoren daarmee gevoelig beter dan de industriële sector (5/10) en de bouwsector en de dienstensector (beide 4/10). Maar liefst 75% van de OOSP-organisaties realiseerde een vorm van procesinnovatie en bijna de helft van de organisaties vernieuwden de arbeidsorganisatie. Het personeelsbeleid werd in vier op de tien gevallen onder handen genomen.

Op al deze vormen van innovatie scoorden organisaties uit de OOSP-cluster aanzienlijk beter dan organisaties uit de commerciële sectoren. Daarbij dient opgemerkt te worden dat het hier gaat om een bevraging van bedrijfsleiders. Andere onderzoeken tonen een achterstand van de

MVO IN VLAANDEREN

Minister Freya Van den Bossche nodigt uit op een congres over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in de Vlaamse bedrijfspraktijk op 26 en 27 januari. Op de agenda staat de bespreking van twee recent afgeronde onderzoeken over MVO: een ESF-project (waar ook Verso aan meewerkte) over de rol van overheid en werkgeversorganisaties in de Vlaamse MVO-praktijk en een VIONA-onderzoek naar de Vlaamse inzetbaarheid van internationale MVO-instrumenten.

Geïnteresseerden wordt gevraagd deze data alvast vrij te houden. Voor meer informatie over het programma en de inschrijvingsmodaliteiten kunt u best www.werk.be in het oog houden.

GOED BESTUUR IN DE SOCIAL PROFIT: ZET UW KENNIS OP PUNT

De Koning Boudewijnstichting bracht in 2010 acht aanbevelingen uit over het besturen van socialprofitorganisaties. De Social Governance Academy is nu van start gegaan met een reeks workshops voor bestuurders die hun kennis willen verruimen. De eerste workshop is al achter de rug bij publicatie van deze VersoDirect, maar u kunt nog deelnemen aan een van de vier overige workshops. De deelnameprijs bedraagt 70 euro per workshop.

Meer informatie en inschrijven op www.socialgovernanceacademy.be.

investeringen in innovatie aan ten opzichte van commerciële sectoren. Dat neemt uiteraard niet weg dat in de cliëntgerichte dienstverlening in de social profit inzetten op innovatie een echte basishouding is. Verso en andere koepelorganisaties blijven hun rol opnemen door het innovatiebeleid van socialprofitondernemingen te stimuleren.

Meer informatie: www.serv.be/stichting

SECTORNIEUWS

NIEUWE REGELS KINDEROPVANG KUNNEN VAN START GAAN IN 2013

De Vlaamse regering heeft op 18 november het decreet voorschoolse kinderopvang goedgekeurd. Na goedkeuring door het Parlement worden de uitvoeringsbesluiten opgesteld. De nieuwe regelgeving zal daarom gefaseerd ingevoerd worden in 2013.

Het decreet moet een uniforme behandeling van alle initiatieven voor kinderen tot 3 jaar mogelijk maken.

De Vlaamse regering wil bovendien het aanbod uitbreiden en tegelijkertijd waken over de kwaliteit.

De regering engageert zich om tegen 2016 een plaats te kunnen bieden aan minstens de helft van de kinderen en tegen 2020 voor alle gezinnen met een opvangbehoefte. Het decreet legt de basisvoorwaarden vast waaraan initiatiefnemers moeten voldoen om een erkenning te krijgen. De voorwaarden hebben betrekking tot de infrastructuur, de veiligheid en gezondheid van de kinderen, de omgang met de kinderen en hun ouders, het personeel, de leidinggevenden en de samenwerking met onder andere Kind&Gezin.

Het decreet legt ook de subsidies vast waarop elke organisator zich kan beroepen. Er is een basissubsidie die voor iedereen geldt en verhoogde tegemoetkoming voor kinderopvang die werkt met inkomensgerelateerde prijzen of kwetsbare gezinnen.

Daarnaast voorziet het decreet nog in gemeentelijke toegangslotketten die de opvangvragen coördineren en ouders helpen zoeken naar opvang.

Voor meer informatie: www.kindengezin.be

OOK SECTOR KAN BIJDRAGEN AAN IKGAERVOOR.BE

Zorgambassadeur Lon Holtzer stelde op 1 december de nieuwe website ikgaervoor.be voor. Deze site wordt de nieuwe verzamelplaats waar al wie in de zorg wil werken of een zorgopleiding wil volgen meer informatie vindt. De site bevat jobfiches, ludieke filmpjes en zoekmachines voor interessante jobs en studierichtingen. De site is de volgende stap in de campagne van minister Vandeurzen die alle zorgberoepen, van verpleegkundige tot begeleider persoonlijk assistentiebudget, wil promoten.

De minister rekt ook op de sector om deze site te doen slagen. Op www.ikgaervoor.be/pro kunnen zorgaanbieders posters en ander promotiemateriaal downloaden om de campagne mee te ondersteunen. Ook kun je zelf evenementen ingeven in de agenda en vacatures doorgeven, nadat je jezelf geregistreerd hebt.

DRAAIBOEK INTERCULTURALISERING

Vzw de Touter werd in 2010 gelauwerd met de Prijs Jeugdzorg omwille van hun inzet voor de interculturalisering van het hulpaanbod en de interne werking. Inge Roseeuw schreef hierover een draaiboek dat anderen kan inspireren. Het draaiboek biedt een werkpad en vele procestips om daadwerkelijk visieontwikkeling en interculturalisering in een jeugdhulpvoorziening te implementeren. Je kunt het draaiboek bestellen bij info@detouter.be.

WELZIJNSORGANISATIES GAAN MASSAAL SAMENWERKINGSVERBANDEN AAN

Samenwerken is een kernwoord in de beleidsbrief van minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeurzen. Het Vlaams Welzijnsverbond heeft goed nieuws voor de minister: 77% van de welzijnsvoorzieningen is actief in één of meerdere samenwerkingsverbanden. Meer dan de helft van deze netwerken telt meer dan vijf partners. Dat blijkt uit een enquête van het Vlaams Welzijnsverbond onder zijn leden.

De leden van het Vlaams Welzijnsverbond werken vooral samen met organisaties uit dezelfde sector of uit de bredere welzijns- en gezondheidssector. Er wordt het vaakst samengewerkt rond ICT, opleidingen, kwaliteitsbeleid, management of personeelsbeleid. Organisaties zoeken efficiëntiewinsten en kostenbesparing door samen te werken, maar ook kennisdeling en specialisatie worden genoemd als voordelen. Samenwerking wordt soms onmogelijk gemaakt door een gebrek aan tijd en middelen, angst voor een verlies aan autonomie, een gebrek aan vertrouwen, een verschillende bedrijfscultuur en beperkingen in de regelgeving.

Toch waarschuwt het Vlaams Welzijnsverbond voor het lukraak aangaan van samenwerkingen. Een succesvolle samenwerking vraagt immers wederzijds vertrouwen en werken naar gelijklopende visies op zorg. Daarom is het belangrijk zorgvuldig en kritisch je partners te kiezen, aldus het Vlaams Welzijnsverbond. Ook raadt de koepelorganisatie aan om ook met andere sectoren samen te werken. Bijvoorbeeld het onderwijs of de huisvestingssector kunnen betrokken worden bij het uitwerken van wat men in de sector 'integrale zorg' noemt. Ook samenwerking met partners uit de profit kan een win-win opleveren voor alle partijen.

Meer informatie: www.vlaamswelzijnsverbond.be

TAALKENNIS IS PROBLEEM BIJ AANWERVEN BUITENLANDSE ZORGWERKERS

Ook al trekt de gezondheidssector nog niet resoluut de kaart van arbeidsmigratie om het tekort aan geschoolde verpleegkundigen aan te pakken, toch maken steeds meer ziekenhuizen en woonzorgcentra gebruik van buitenlandse verpleegkundigen om hun vacatures in te vullen. Naast positieve ervaringen zijn er ook problemen, vooral met betrekking tot gebrekkige taalkennis, andere werkgewoonten, heimwee en lange procedures om diploma's te laten erkennen.

LEVENSBESCHOUWING IN DE HULPVERLENING

Hoe reageer je als hulpverlener wanneer een cliënt je zegt dat hij zijn lot in de handen van God legt? Wat zeg je als een cliënte je vraagt of je voor haar wilt bidden? Als iemand stelt dat hij het vanuit religieus oogpunt erg moeilijk heeft met de geaardheid van zijn zoon, mag je daar als hulpverlener dan een uitspraak over doen?

Verschillen tussen zingevingskaders spelen ook in de hulpverlening een rol. Als actief pluralisme inhoudt dat men elkaars levensbeschouwing zoveel mogelijk respecteert en in het gesprek betreft, wat zou dat dan voor de praktijk van de hulpverlening kunnen betekenen? Op de studiedag van vzw Motief op 3 februari kunnen hulpverleners verkennen wat een actief pluralistische houding in de hulpverlening concreet inhoudt. Inschrijven kan tot 26 januari: www.motief.org.

‘SAMEN MET SECTOREN TALENT IN GOEDE BANEN LEIDEN’

Het Departement Werk en Sociale Economie organiseert op 6 februari 2012 een conferentie in Antwerpen over de volgende generatie sectorconvenants (2013 - 2014). De sectorale uitdagingen van vandaag en morgen komen aan bod, het nieuwe loopbaanakkoord wordt toegelicht en de context van het sectoraal beleid wordt uit de doeken gedaan. Daarnaast zijn er ook thematische workshops en een bijdrage van Paul Peeters van Philips Turnhout. Er wordt afgesloten met een toespraak van de bevoegde minister, Philippe Muyters, en een kleine primeur.

Meer informatie: www.werk.be

Op een studiedag van de Koning Boudewijnstichting over het thema was er sprake van 6% van de artsen en 1% van de verpleegkundigen werkzaam in België met een buitenlands diploma. In 2007 waren er al 900 verpleegkundigen die naar België emigreerden. Het volledige onderzoeksrapport - uitgevoerd door HIVA - is beschikbaar op de website van de Koning Boudewijnstichting (www.kbs-frb.be).

Wat de Vlaamse gezondheidssector betreft, blijkt uit een bevraging bij 443 werkgevers - georganiseerd door de Vlaamse regering en de sociale partners - dat bijna 19% van de ziekenhuizen, thuisverplegingsdiensten en woonzorgcentra buitenlandse verpleegkundigen inzet of met een selectieprocedure bezig is. Zij komen vooral uit Roemenië, Polen en in mindere mate de Filipijnen. Bijna de helft van de werkgevers doet voor de selectie van buitenlands personeel beroep op externe ondersteuning door gespecialiseerde bedrijven. Toch hebben niet alle werkgevers positieve ervaringen. Vooral de kennis van het Nederlands is een knelpunt. In de helft van de gevallen worden er bijkomende taalopleidingen voorzien en voor maar liefst een vijfde van de zorginstellingen die in het buitenland rekruteren is de gebrekkige kennis van het Nederlands van de kandidaten een reden om hier in de toekomst van af te zien. Ook lange administratieve procedures en erkenningen van diploma's zijn knelpunten. De vlaamse sociale partners en de vlaamse regering voeren - mede in kader van VIA4 - verder overleg over arbeidsmigratie in de social profit (contactpersoon Verso: Wouter Vander Steene).

HERKOMST BEPAALT ARMOEDERISICO

Het nieuwe jaarboek armoede en sociale uitsluiting van de onderzoeksgroep OASes (UA) stelt dit jaar scherp op 'gekleurde armoede': personen van buitenlandse herkomst zijn oververtegenwoordigd in de armoedestatistieken.

Zowat alle groepen personen met een buitenlandse herkomst lopen een verhoogd risico in armoede terecht te komen. Het Belgische gemiddelde voor de periode 2007-2009 bedroeg 12%. Personen uit Zuid-Europa, Turkije of Oost-Europa gaan daar ruim over: respectievelijk 22%, 33% en 36%. Personen van niet-Europese herkomst kennen een armoederisico van 37% en personen van Marokkaanse herkomst hebben

GEZOCHT: INSPIRERENDE PRAKTIJKEN ROND AGRESSIEBEHEERSING

Icoba, het expertisecentrum over agressiebeheersing voor de Vlaamse Opvoedings- en Huisvestingsinrichtingen en de Vlaamse welzijns- en gezondheidssector, gelooft dat er op de werkvloer heel wat succesvolle praktijken zijn ontwikkeld op het vlak van agressiebeheersing. Als kenniscentrum wil Icoba deze bundelen en verspreiden. Zodat organisaties en sectoren van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen inspireren.

Heeft u in uw organisatie één of meerdere praktijken waarvan u zegt 'dit werkt om agressie en de gevolgen ervan beheersbaar te maken'? Laat het dan zeker aan Icoba weten. Het kan zowel gaan om specifieke situaties op de werkvloer als om aspecten van het agressiebeleid in een organisatie.

Voor meer informatie, contacteer Annick Tahon op 02 229 20 25 of via annick.tahon@vspf.org.

maar liefst 54% kans om in armoede te leven. Volgens de onderzoekers werken de gekende recepten om armoede te voorkomen dan ook niet voor deze groepen. Hooggeschoolde migranten oefenen vaak een beroep uit dat beneden hun kwalificaties ligt en veel jobs voor personen van buitenlandse herkomst kennen slechte loon- en arbeidsoorwaarden. Heel wat migranten hebben wel een eigen woonst, maar vaak gaat het om huisvesting van slechtere kwaliteit.

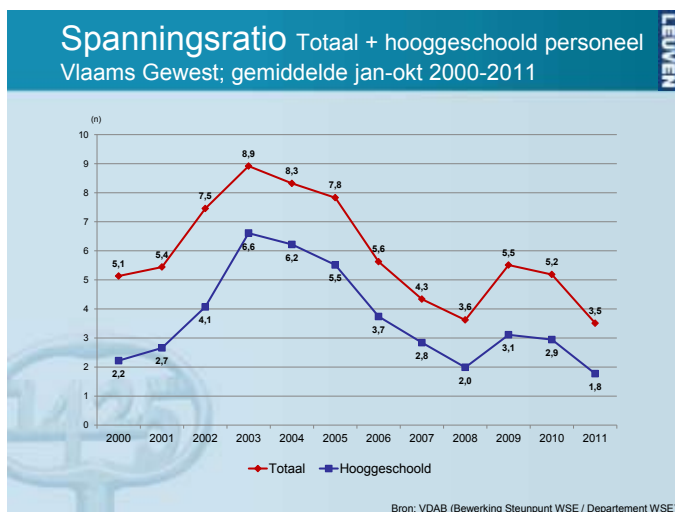
Ook voor de toegang tot de gezondheidszorg scoren personen van buitenlandse herkomst laag. De onderzoekers wijzen verschillende factoren aan, zoals het gebrek aan kennis over de gezondheidszorg en administratieve en financiële drempels, maar ook onvoldoende deskundigheid met betrekking tot deze doelgroepen bij hulpverleners.

Meer informatie: www.ua.ac.be/oases

VLAAMSE ARBEIDSMARKT NOG NOOIT ZO KRAP

Op 12 december organiseerde het Steunpunt Werk en Sociale Economie haar jaarlijks arbeidsmarktcongres. In zijn presentatie bracht professor Luc Sels een overzicht van de toestand van de Vlaamse arbeidsmarkt in 2011.

Onderstaande grafiek sprong in het oog. De grafiek toont hoe de spanningsratio is geëvolueerd tussen 2000 en 2011, zowel voor de Vlaamse arbeidsmarkt in het geheel als voor de hooggeschoolden op de Vlaamse arbeidsmarkt. De spanningsratio is een indicator voor de krapte op de arbeidsmarkt: de ratio geeft het aantal werkzoekenden per 100 openstaande vacatures.

Uit de presentatie van Luc Sels, KULeuven

WAARVAN AKTE...

IWT verruimt haar werkgebied

"Zowel qua mentaliteit als in aanpak vond in de voorbije jaren een duidelijke begripsverruiming rond innovatie plaats. Dat vertaalt zich misschien nog niet altijd in de gesteunde projecten. In de toekomst zal het IWT nog meer middelen vrijmaken voor niet-technologische innovatie."

Veerle Lories, administrateur-generaal van het IWT, in De Vlaamse Ondernemer van 1 november 2011.

De gemeenten ontlast

"De gemeentelijke uitgaven bedragen zeven procent van ons bruto nationaal product. Dat is ver onder het Europese gemiddelde van 14%. Dat komt omdat heel veel lokale dienstverlening in ons land is uitbesteed aan de social profit, die wordt gefinancierd door de federale overheid of gewesten/gemeenschappen. Je moet dan kijken naar het oude subsidiariteitsbeginsel: wat je lokaal kunt doen, hoef je niet op een ander bestuursniveau te doen."

Verso-voorzitter Wim Moesen buigt zich in het novemбернаummer van Lokaal, het tijdschrift van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, over de gemeentefinanciën.

Goe bezig!

"In de socialprofitsector hebben de werkgevers, de vakbonden, de onderwijsinstellingen en de sectorale vormingsfondsen de handen in elkaar geslagen om op meerdere fronten tegelijk krachtig op te treden. Niet alle acties lukken even goed, maar de sector zit wel op het juiste spoor en plukt nu al de vruchten. De knelpuntberoe-

De grafiek toont dat er in de eerste negen maanden van 2011 gemiddeld 3,5 werkzoekenden waren per 100 openstaande vacatures. Voor hooggeschoolden ligt de spanningsratio de helft lager: er zijn 1,8 hooggeschoolde werkzoekenden per 100 openstaande vacatures voor hooggeschoolden. Nooit eerder in de afgelopen 11 jaar (en vermoedelijk ook daarvoor) was de krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt zo sterk. Ook in de socialprofitsectoren zijn er heel wat hardnekkige knelpuntberoepen. Er zullen diverse wegen tegelijkertijd moeten bewandeld worden om een antwoord te bieden op de uitdagingen van een te krappe arbeidsmarkt: instroom verhogen, uitstroom afremmen, innovatief personeelsbeleid voeren en het verhogen van het arbeidsvolume.

www.steunpuntwse.be

NIEUWE REGERING MAAKT ALVAST WERK VAN BESPARINGEN IN DE GEZONDHEIDSZORG

541 dagen na de verkiezingen van 13 juni 2010 is er dan toch een nieuwe federale regeringsploeg. Gezien de budgettaire uitdagingen belooft het ook voor de social profit spannende tijden te worden. Sectorfederatie Zorgnet Vlaanderen en de federale werkgeverskoepel unisoc zetten nog even de puntjes op de i in een memorandum.

Unisoc waarschuwt voor lineaire besparingen waarbij de zwakkeren uit de boot dreigen te vallen. Verder vraagt de federale tegenhanger van Verso inspanningen om te snoeien in de wildgroei aan reglementeringen en controlemechanismen van de laatste jaren en meer overleg tussen de federale overheid en de gemeenschappen over socialprofitbevoegdheden. Er is ook dringend nood aan een proactief werkgelegenheidsbeleid in de gezondheidssectoren, aldus unisoc.

Zorgnet Vlaanderen reageert al op de begrotingsbesprekingen in het RIZIV. Die moet het met 2,3 miljard minder doen, waarvan 425 miljoen euro diepgaande besparingen. Onder meer in de artsenhonoraria wordt er gesnoeid. Daar zijn ook de ziekenhuizen de dupe van, want zij halen een belangrijk deel van hun financiering uit bijdragen van de artsen. Dat kan volgens Zorgnet Vlaanderen enkel leiden tot minder kwaliteitsvolle dienstverlening, ziekenhuizen die in het rood gaan of hogere kosten voor de patiënt.

Meer informatie:

www.unisoc.be

www.zorgnetvlaanderen.be

pen knellen er iets minder.”

VDAB-topman Fons Leroy in een reactie op de vele openstaande vacatures voor technische profielen. Vacature, 19 november 2011.

Quid pro quo

“Ons land kreunt onder een overheidsbeslag dat recent op 55% is gebracht door de nationalisering van Dexia, ‘die de burgers geen geld kost’; een land dat kreunt onder een schuld a rato van 100% van het bbp; een land dat 2,8% van zijn bbp aanwendt voor de uitbetaling van werkloosheidsuitkeringen, inclusief brugpensioen, dubbel zoveel als het Europees gemiddelde van 1,4%; een land dat tegelijk 1% van het bbp te weinig spendeert aan R&D; en een land ten slotte, waar desondanks 12,5% van de bevolking onder de armoededrempel leeft.”

Voka-voorzitter Luc De Bruyckere aanvaardt het niet langer dat de Belg te veel betaalt aan een land dat zijn middelen slecht aanwendt. Uit zijn speech op het jaarlijkse Voka-congres, 22 november 2011.

Alles gaat voorbij

“Ons land kent relatief hoge geboortecijfers. Het aantal beroepskrachten zal weer toenemen, massaal zelfs. We zullen de zorgsector nog dankbaar zijn dat hij zoveel jobs creëert.”

Professor Jef Pacolet ziet geen reden voor doemdenken tijdens een rondetafelgesprek met onder andere Bruno Aerts en minister Vandeurzen. Weliswaar, december 2011.

MVO: BEDRIJVEN ZIEN BROOD IN VRIJWILLIGERSWERK

Vorige zomer hield het HIVA-KULeuven een bevraging onder socialprofitorganisaties en ondernemingen over werknemersvrijwilligerswerk. Ook Verso hielp actief mee aan de verspreiding van deze enquête. In oktober stelde het HIVA de resultaten van dit onderzoek voor.

Werknemersvrijwilligerswerk is het gegeven waarbij werkgevers hun werknemers stimuleren of ondersteunen bij het opnemen van een vrijwillig engagement bij een socialprofitinstelling. Dat kan bijvoorbeeld gaan om werknemers toelaten om tijdens hun werkuren vrijwilligerswerk te verrichten of infrastructuur of materiaal ter beschikking te stellen van een socialprofitorganisatie. Socialprofitondernemingen kunnen op twee manieren betrokken partij zijn bij dit soort van vrijwilligerswerk. Zij kunnen zelf personeel ter beschikking stellen of zij kunnen de bevoorrechte partner zijn van een onderneming die werknemersvrijwilligerswerk mogelijk maakt.

Uit het onderzoek komt naar voren dat er meestal een persoonlijk contact tussen de donateur en de ontvangende organisatie aan de basis ligt van het engagement. Het is daarom belangrijk om een vertrouwensrelatie op te bouwen en te werken aan opencommunicatiekanalen tussen beide partners.

Uit de gegevens blijkt verder dat donateurs over het algemeen eerder tevreden zijn over de wisselwerking terwijl de ontvangende organisaties tevreden tot zeer tevreden reageren op de geboden steun. Ondernemingen die vrijwilligerswerk mogelijk maken, doen dit meestal meerdere keren per jaar en onder verschillende vormen. De onderzoekers stellen wel voor dat ondernemingen een verantwoordelijke aanstellen die deze vorm van maatschappelijk engagement in goede banen leidt terwijl de ontvangende organisaties ook zeker deze vrijwilligers voldoende moeten opvolgen.

BELGIË SCOORT SLECHT OP SOCIALE INDICATOREN

België behaalt een niet erg indrukwekkende 16de plaats op een rangschikking van 31 OESO-landen volgens de graad van sociale rechtvaardigheid. Deze index houdt rekening met zes factoren: armoedepreventie, toegang tot onderwijs, een inclusieve arbeidsmarkt, sociale cohesie en de afwezigheid van discriminatie, gezondheid en intergenerationele rechtvaardigheid. België scoort vooral slecht op

Dolgedraaid

“We zijn steeds meer geëvolueerd naar een samenleving die vooral focust op het materiële, op de markt, op de economie. Het gevolg hiervan is een harde samenleving met veel pijnpunten. We hebben het dan over gezinsontwrichting, kinderen die te veel aan hun lot worden overgelaten, echtscheiding, drugs, zelfdoding. We zijn rijk. Maar in ons rijke westen is nu al 25 procent van de ziektes een ziekte van de ziel.”

Roger Pauly ziet bij zijn afscheid als voorzitter van de Gezinsbond nog veel werk voor een gezinsvriendelijke maatschappij. Het Belang van Limburg, 17 december 2011.

Ondernemers met vertrouwen

“Er is een algemene terugloop van vertrouwen in instituties en organisaties. Ik hoop dat we in de toekomst een maatschappij kunnen ontwikkelen met een gezonde kritische ingesteldheid, gestoeld op een zeker basisvertrouwen. Een citaat van de Franse kardinaal de Retz uit de 17de eeuw is me bijgebleven: ‘On est plus souvent le dupe de sa méfiance que de sa confiance’. Je bent vaker het slachtoffer van je achterdocht dan van je vertrouwen.”

Thomas Leysen, voorzitter van Umicore, in ‘The Confidence Call’, een boekje van werkgeversplatform VKW over de kracht van vertrouwen.

toegankelijkheid van de arbeidsmarkt door een grote groep langdurig werklozen, weinig vijftigplussers die nog aan het werk zijn en een hoge werkloosheid bij allochtonen.

De Noord-Europese landen scoren over het algemeen het hoogst, de landen met een welvaartstaat volgens Angelsaksisch model doen het heel wat slechter. De Verenigde Staten, Griekenland, Chili, Mexico en Turkije zijn de hekkensluiters.

Positief is dat België het goed doet om de inkomensongelijkheid terug te dringen. De kloof tussen rijk en arm is ook nauwelijks gestegen sinds 1985.

Meer informatie: www.sgi-network.org en www.oecd.org

VDAB BREIDT SOCIALPROFITWERKING UIT

In Limburg krijgen de infopunten voor zorgopleidingen binnen de VDAB een vervolg. Vier werkwinkels in Limburg hebben nu een servicepunt zorg waar werkzoekenden kunnen te weten komen hoe ze een carrière in de zorg kunnen opstarten. Kortgeschoolden, alleenstaanden met kinderen, oudere werkzoekenden, allochtonen, deeltijds werkzoekenden, maar ook mensen die hun loopbaan een andere wending willen geven worden in de servicepunten toegeleid naar een zorgopleiding. De servicepunten zullen ook een dienstverlening aanbieden aan de werkgevers.

In Limburg gaat 37% van de opleidingsuren die de VDAB organiseert naar de zorgsector. Voor Vlaanderen ligt dit gemiddelde op 30%. De VDAB zag tussen 2008 en 2010 een sterke stijging van de zij-instromers (oudere werkzoekenden, herintreders, mensen die zich willen herscholen, . . .) die een opleiding voor polyvalent verzorgende volgen: van 1069 in 2008 naar 1506 in 2010. Ook de opleidingen voor zorgkundige zitten in de lift: de VDAB stuurde in 2008 632 werkzoekenden naar de opleiding, in 2010 waren dit er al 976.

Momenteel wordt er bekeken hoe ook de andere Vlaamse provincies kunnen betrokken worden bij het project. In april van 2012 organiseren de servicepunten zorg alvast een job- en opleidingsbeurs. De servicepunten zijn te vinden in de werkwinkels van Genk (Europalaan 37A), Hasselt (Bampsstraat 19), Tongeren (Stationstraat 12) en Heusden-Zolder (Marktplein 9/20). Contactpersoon bij de VDAB is Carine Doucet (carine.doucet@vdab.be of 0497-518946).

Ver

so wenst de VDAB een jaar met veel werkzoekenden voor de vele socialprofitvacatures!

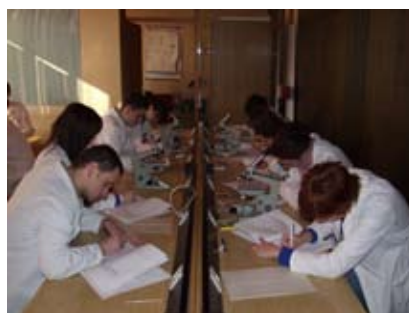
MINISTER ZET IN OP PREVENTIE EN BETERE GEZONDHEIDSZORG

Kanker, hart- en vaatziekten en zelfdoding blijven de belangrijkste doders in Vlaanderen. Dat blijkt uit cijfers van minister Jo Vandeurzen. Mannen tussen 50 en 79 jaar moeten vooral longkanker vrez

Kanker, hart- en vaatziekten en zelfdoding zijn verantwoordelijk voor 75% tot 80% van de verloren levensjaren. De minister zet vooral in op gezondheidspreventie en betere screening, vaccinatie en behandeling. Door het promoten van een gezonde levensstijl kunnen bijvoorbeeld longkanker, bepaalde hartziekten, huidkanker, levercirrose en verkeersongevallen teruggedrongen worden. Borstkanker, beroertes en dikke darmkanker kunnen dan weer vermeden worden door meer te investeren in de gezondheidszorg.

Meer informatie: www.ministerjovandeurzen.be

MEER VERPLEEGKUNDESTUDENTEN MAAR AANTAL STUDENTEN ZAL DALEN

Vlaanderen telt in totaal meer studenten dan vorig jaar, maar het aantal 18-jarige studenten daalt weer. Dat maakte minister Pascal Smet bekend. De minister had ook goed nieuws voor de social profit, want studenten die voor het eerst hoger onderwijs volgen, kiezen opvallend vaak

voor verpleegkunde en vroedkunde of sociaalagogisch werk. Binnen de masteropleidingen moeten de richtingen tandheelkunde, geneeskunde en sociale gezondheidswetenschappen dan weer heel wat generatiestudenten afstaan aan wijsbegeerte en moraalwetenschappen, biomedische wetenschappen en wetenschappen.

Praktijkgerichte socialprofitopleidingen doen het dus goed, maar voorlopig geraken we demografisch over onze piek heen. In de toekomst verwacht de minister dat het aantal studenten zal teruglopen.

Meer informatie: <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/persconferentie-15122011.htm>

VERMARKING VAN DE ZORG: NUANCERING GEVRAAGD IN HET DEBAT

De commercialisering in de zorgsector staat al langer ter discussie. Maar is ook vermarkting nefast voor een kwalitatief hoogstaand zorgaanbod? Dat deze discussie verdergaat dan een begripsverwarring, toonden advocaat Liesbeth te Rijdt en Willeke Dijkhoffz, juridisch adviseur GZA, aan op een studiedag van de Universiteit Antwerpen rond vermarkting en commercialisering in de zorgsector.

Uit hun onderzoek blijkt dat marktwerking in de zorg heeft geleid tot schaalvergroting, professionalisering, flexibilisering en meer keuzevrijheid voor de gebruiker. Door de markt te laten spelen bij het bepalen van de prijs, het aanbod en de kwaliteit kan de groeiende socialprofitsector zicht krijgen op de vragen van haar stakeholders. Maar meer marktwerking houdt ook gevaren in. Vooral 'cherry picking' is een reëel risico: zorgaanbieders richten zich bij voorkeur op economisch lucratieve zorgvragen die liefst ook goed te plannen zijn. De kwaliteit van de 'moeilijkere' zorg dreigt er dus op achteruit te gaan en ook de prijs zal ongetwijfeld stijgen. De overheid moet blijven waken over het algemeen belang als we de valkuilen van marktwerking willen vermijden.

Dat ook Europa dit algemene belang vooropstelt, is alvast hoopgevend. De bijdrage van Miek Peeters van Zorgnet Vlaanderen leert ons dat het Europees recht beleidsmakers aanspoort eventuele uitzonderingen op het mededingingsrecht op het vlak van gezondheid te rechtvaardigen vanuit het algemeen belang en niet vanuit protectionistische reflexen. Europa daagt onze beleidsmakers dus uit om een gezondheidsbeleid te maken dat vooral streeft naar meer kwaliteit en een toegankelijke zorg.

In een context van toenemende vermarkting in de zorg werd op de studiedag ook de vraag gesteld of het vzw-statuut met haar beperkingen op de uitoefening van commerciële activiteiten nog de juiste organisatievorm is voor de zorgsector. Zonder het vzw-statuut te grave te willen dragen vroeg advocaat Marleen Deneef zich af of de vennootschap met sociaal oogmerk geen betere organisatievorm zou kunnen zijn. Dan zou deze vennootschapsvorm volgens haar wel nog een paar aanpassingen moeten krijgen.

Alle bijdragen van de studiedag zijn terug te vinden in het boek "Vermarkting van de zorg: meer dan commercialisering alleen?", A. Van Regenmortel en A. Coates (eds), 2011, Die Keure.

STEUNPUNT WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN KONDIGT VOLGENDE FASE AAN

De afgelopen vijf jaar zagen we op regelmatige basis diepgravende onderzoeken van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin verschijnen. De eerste beleidsperiode van dit steunpunt, dat het beleid van de minister moet ondersteunen, loopt nu af en daarom hield het steunpunt op 28 oktober een groot congres om de afgeronde onderzoekslijnen voor te stellen.

Op 1 januari maakt het steunpunt een doorstart. Het consortium, bestaande uit onderzoekers van de universiteiten KULeuven, UGent, VUB en één hogeschool: KHKempen, zal versterking krijgen van de collega's van het Centrum voor Statistiek van de Universiteit Hasselt, het Centrum voor Huisartsgeneeskunde en Faculteit Geneeskunde, Vaccin & Infectieziekten Instituut van de Universiteit Antwerpen, de bachelor toegepaste psychologie van Lessius Antwerpen en de bachelor sociaal werk van de Arteveldehogeschool. Het onderzoeksprogramma zal zich vooral toespitsen op het monitoren van zorgbehoefte en zorggebruik, de evaluatie van preventieve programma's en zorginterventies en de zorgorganisatie en haar beleid. Ook de organisatie van de eerstelijnsgezondheidszorg wordt een belangrijk thema.

Meer informatie: www.steunpuntwvg.be

MAATREGELEN VOOR KANSENGROEPEN VERVANGEN JOBKORTING

In 2012 start de Vlaamse regering met een aantal maatregelen ter vervanging van de jobkorting om kansengroepen beter te begeleiden op de arbeidsmarkt. Zo gaat er 15 miljoen euro naar bijkomende plaatsen en een verhoging van de vergoeding in de kinderopvang voor ouders met een laag

inkomen. Voor begeleiding van kwetsbare werkzoekenden wordt er 23 miljoen euro vrijgemaakt. De regering heeft ook nieuwe streefdoelen vastgelegd voor activeringstrajecten en individuele beroepsopleidingen op de werkvloer. Er komt ook een curatieve Individuele Beroepsopleiding (C-IBO) voor langdurig werkzoekenden met een gecombineerde problematiek. Voor de werkgever is de tewerkstelling van een C-IBO helemaal gratis in de eerste maanden.

Meer informatie: www.werk.be

REGLEMENTERING SOCIAL PROFIT NOG NIET KLAAR VOOR COÖPERATIES?

In de vorige VersoDirect (18/10/2011) sloop er een fout in onze berichtgeving rond het onderzoeksrapport van het HIVA over de coöperatieve ondernemingsvorm. Het is waar dat de coöperatieve vennootschapsvorm nog weinig bekend is in de social profit en dat er nog hiaten in de regelgeving zijn. Maar het is niet zo dat in alle coöperaties werknemers verplicht financieel moeten participeren. De verplichting tot participatie geldt enkel in vennootschappen met sociaal oogmerk (VSO's). De vereiste werknemersparticipatie en de ongelijke behandeling ten opzichte van vzw's zijn problematisch in de regelgeving ten aanzien van deze vennootschapsvorm. Dit statuut is nochtans ingevoerd om ondernemen met een sociaal oogmerk mogelijk te maken.

www.hiva.be

JOBKANAAL

JOBCOACHES GAAN VOOR EEN WIN-WIN

Wie droomt er als werkgever niet van: de "ideale" kandidaat binnenhalen en ook houden? Met een beetje zorg voor je nieuwe medewerker kom je al een heel eind!

"Ik moet hier alles alleen doen."

"Mijn uren vind ik niet fijn."

"Ik moet gaan werken wanneer de kinderen thuis zijn."

"Alles moet heel snel gebeuren."

"Dit heb ik niet geleerd, dit is niet mijn taak."

Dit zijn enkele van de uitspraken die jobcoaches tegenkomen tijdens de begeleiding van nieuwe medewerkers. Een aantal vuistregels in acht nemen kan helpen om nieuwe medewerkers te integreren op de werkvloer, ook in de zorgsector. Het systeem van **job- en taalcoaching** kan hierbij gratis ondersteuning bieden. De jobcoaches van Stebo, een organisatie actief in de provincie Limburg, getuigen.

Een getuigenis van de jobcoaches van Stebo

Heel wat nieuwe medewerkers hebben tijdens hun opleiding nog geen correct beeld gekregen van de omstandigheden op de werkvloer. Stebo ondersteunt hen om een realistisch beeld over het werken in de zorg te krijgen. Wij leren hen om te gaan met de nood aan flexibiliteit binnen deze sector. We zijn er trouwens van overtuigd dat deze flexibiliteit ook voor de werknemer voordelen biedt. Maar voor een geslaagd integratietraject moeten we niet alleen de nieuwe medewerker ondersteunen, maar ook de werkgever. Kleine aanpassingen kunnen al een heel verschil betekenen in de beleving van de werknemer.

'Leer communiceren!'

Het belangrijkste deel van onze ondersteuning bestaat uit het leren communiceren. Grieven en probleemsituaties die zich voordoen moeten gecommuniceerd worden vooraleer er samen naar oplossingen gezocht kan worden.

Een voorbeeld uit de praktijk:

Een werknemer had tijdens de opleiding en ook tijdens de beginperiode van haar tewerkstelling geleerd dat het wassen van ouderen steeds samen met een collega moet gebeuren. Op de werkvloer zelf gebeurde het echter dat zij hier alleen voor stond terwijl de collega het ontbijt klaarzette. De nieuwe medewerker ergerde zich eraan dat zij hierdoor langer dan gepland over het wassen deed en haar eigen planning zo in de war geraakte. Onze jobcoach stelde voor om eerst het gesprek met de collega aan te gaan en te vragen waarom zij niet hielp bij het wassen, maar liever het ontbijt ging klaarzetten. Uit dit gesprek bleek dat de collega deze taak echt niet graag deed en dat zij zich toch nuttig wou maken en alvast het ontbijt ging klaarzetten. Op basis daarvan heeft de jobcoach aangeraden om het gesprek met de leidinggevende hoofdverpleegkundige aan te gaan met de vraag of er bij de andere collega's iemand was die dit wel graag deed zodat er een wissel in de planning en de taken kon doorgevoerd worden. Sindsdien heeft onze klant een nieuwe collega die wel helpt bij het wassen en is er dus via een wijziging in de planning een oplossing gevonden.

Soms is zo'n oplossing niet direct mogelijk, maar we merken toch dat ook dan door het gesprek aan te gaan al heel wat frustraties verdwijnen omdat de medewerker ervaart dat er naar zijn verzuchtingen is geluisterd. Anderzijds is het gesprek ook nuttig geweest om de werkgever ervan bewust te maken dat er een probleem was. Dit kan aanleiding geven tot het herbekijken van een aantal zaken of het aandragen van creatieve oplossingen. Omdat de jobcoach een externe coach is, die de zaken zowel vanuit de kant van de werkgever als vanuit de kant van de werknemer bekijkt, kan deze mee voorstellen tot oplossingen formuleren. Zij komen bovendien op heel wat verschillende werkvloeren en kunnen dus goede praktijken doorgeven.

Een eerste tip die we meegeven uit dit voorbeeld is dat het vaak helpt om iemand extern te hebben die de **communicatie** kan opstarten. Dat geldt zowel voor de communicatie tussen collega's als die met leidinggevendenden.

Een tweede punt dat we vaststellen is dat **kort op de bal spelen** en dingen **concreet benoemen** werkt. We pikken in op een quote in het begin van dit artikel: "Ik ben altijd aan het werken als de kinderen thuis zijn." De jobcoach heeft

samen met de werknemers gezocht naar de boodschap achter deze vaststelling. Uiteindelijk bleek dat de medewerker wel vaak samen met haar kinderen thuis was, maar omwille van de huishoudelijke taken kon ze hier geen quality time van maken. Samen met de jobcoach heeft ze een oplossing gevonden. Zij heeft een huishoudhulp aangenomen waardoor de momenten dat ze samen thuis is met de kinderen kwaliteitsvol ingevuld kunnen worden.

Een derde vaststelling is dat we **win-winsituaties creëren** door ook de werkgever te ondersteunen in bijvoorbeeld het ontwikkelen en inzetten van nieuwe HRM instrumenten.

Bij een evaluatiemoment tijdens een jobcoaching bleek dat de werkgever een zeer positief beeld had van zijn werknemer. Dit werd echter nooit met zoveel woorden gezegd, waardoor de werknemer weinig zelfvertrouwen had in haar job.

Er werd op regelmatige basis overleg ingevoerd, waarin naast praktische werkafspraken ook ruimte werd voorzien voor 'complimentjes': benoemen wat er goed loopt en eventueel bijsturen of vragen waar de werknemer mee zit. Dit werkt zeer motiverend. Deze werknemer is bijvoorbeeld onlangs na een ziekteperiode sneller teruggekeerd dan de geneesheer had voorzien. Dit werd mogelijk omdat ze er zin in had en zich loyaal voelde ten opzichte van haar werkgever.

Job- en taalcoaching praktisch gezien

Werkgevers kunnen voor de inwerking van medewerkers uit de kansengroepen genieten van zes maanden **gratis ondersteuning** door een bedrijfsexterne coach.

Volgende werknemers (max. 12 maanden in dienst) komen in aanmerking voor jobcoaching: alloctonen, 50-plussers, arbeidsgehandicapten; kortgeschoolden en personen uit het Brusselse of Waals Gewest i.k.v. interregionale mobiliteit. Voor anderstaligen is er bovendien **taalcoaching** op de werkvloer gedurende twaalf maanden.

Wat is uw voordeel? De dienst is gratis voor uw organisatie en de werknemers. De inhoud van deze ondersteuning wordt steeds op maat gemaakt in overleg met de werkgever.

Een overzicht van alle aanbieders vindt u terug op www.jobtaalcoaching.be.

**Anders dan andere katten?
Even goed in muizen vangen.**

Geef talent een kans

Ga voor werknemers met inhoud.
Talent heeft niets te maken met leeftijd, herkomst of beperkingen.
Klik op www.openkijoptalent.be voor tips en info.

M. SERV Persepolis/Arms, Werkhoud 24-26, 040/263481